

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ALGILARINA GÖRE ÖĞRETMENLERİN ETİK DEĞERLERE UYMA DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (*)

Etem YEŞİLYURT (**)

M. Emre KILIÇ (***)

Öz

Bu araştırmanın genel amacı, ortaokul öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerini değerlendirmektir. Genel tarama modelinde yapılandırılan araştırmanın evrenini, 2012-2013 akademik yılı bahar döneminde Türkiye'nin İç Anadolu bölgesinde yer alan bir ilin merkez üç farklı ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada örnekleme yöntemi olarak "basit rastlanımsal (tesadüfi) örnekleme yöntemi" seçilmiş ve araştırmanın örneklemini 418 öğrenci oluşturmaktadır. Gündüz ve Coşkun (2012) tarafından geliştirilen iki faktör ve 30 maddeden oluşan, Cronbach alfa güvenirlik değeri.95 olan "Öğrenci Algısına Göre Öğretmen Etik Değerler Ölçeği" ile veriler elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar t testi, varyans analizi ve Pearson korelasyon teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgulardan hareketle şu genel sonuçlara ulaşılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin iyi, ancak beklenen seviyenin altında olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından, öğretmenlerin ölçeğin mesleki yeterlilik boyutunda yer alan etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin kız öğrencilerin lehine bir anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin akademik başarı notu değişkenine göre öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Öte yandan öğretmenlerin mesleki sorumluluk ve mesleki yeterlilik açısından etik değerlere uyma düzeyleri arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunların yanı sıra ulaşılan sonuçlar doğrultusunda çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

***Anahtar Kelimeler:** Etik, mesleki etik, etik değerler, öğretmenlik mesleği.*

Assessing of Teachers' Level of Ethical Values According to Secondary School Students' Perception

Abstract

The aim of this study is to assess teachers' level of ethical values according to secondary school students' perception. This research is in survey model and study population consists of secondary school students in three different districts of Turkey's a city in the central Anatolian region in spring semester of the 2012-2013 academic year. In the research "simple random sampling method" has been selected as sampling method and the research has been carried out with 418 students. Research data has been obtained via "teacher ethical values according

*) Bu makale yazarlar tarafından hazırlanan ve "Uluslararası Eğitimde Değişim ve Yeni Yönelimler Sempozyumu"nda sözlü olarak sunulan "Ortaokul Öğrencilerinin Algılarına Göre Öğretmenlerin Etik Değerlere Uyma Düzeylerinin Değerlendirilmesi" adlı bildirinin geliştirilmiş ve yeniden yapılandırılmış hâlidir.

**) Doç. Dr., Mevlana Üniv., Eğitim Fak. Eğitim Bil. Böl., (e-posta: eyesilyurt@mevlana.edu.tr).

***) Arş. Gör., Mevlana Üniv., Eğitim Fak., Eğitim Bil. Böl., (e-posta: mekilic@mevlana.edu.tr).

to students' perception" scale, which has two factors and composed of 30 items and value of Cronbach alfa .95, by Gündüz ve Coşkun (2012). Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, independent sample t-test, analysis of variance and Pearson correlation techniques have been used in data analysis process. In the light of finding, following general conclusions are obtained. Teachers' level of ethical values according to secondary school students' perception is good, however; it has been lower than expected. In terms of gender, a significant difference has been identified in favor of female students in teachers' level of ethical values at the scale's dimension of professional competence. In addition to this, there is no significant difference according to variable of academic grade in teachers' level of ethical values according to secondary school students' perception. On the other hand, a relation which is significant, positive and high level has been found teachers' level of ethical values from the point of teachers' professional responsibility and competence. Based on obtained results, several suggestions are made.

Keywords: Ethic, professional ethic, ethical values, teaching profession.

Giriş

Son zamanlara kadar adı etik, etik kurallar, mesleki etik vb. olarak konulmasa da tarihin her döneminde hem insanların hem de mesleklerin bir takım etik kuralları var olmuştur. Bu etik kurallar bir yandan insanların yaptıkları eylemlerin toplum tarafından kabul görmesine olumlu katkı sunarken, diğer yandan da mesleklerin hem varlıklarını korumasına hem de toplumların kendilerine olan teveccühünün devam etmesine imkân tanımaktadır. Bugün tiptan hukuka, siyasetten mühendisliğe kadar her meslek dalının kendine özgü bir takım mesleki etik değerleri (ilkeleri) bulunmaktadır. Bu mesleklerden biri de öğretmenliktir.

Fransızca "éthique" kelimesinden Türkçe'ye geçmiş olan etik TDK (2013) tarafından, "çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyuması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü" olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma göre etik; insan yaşamını ilgilendiren konularda yapılabilecek hareketlerin sınırlarını belirleyen, davranışların öncesinde yol gösterici ve sınırlayıcı kurallar topluluğu, diğer bir ifade ile insan tutum ve davranışlarının iyi ve doğru, ya da kötü ve yanlış olarak değerlendirilmesidir (Avcıoğlu, 2011). Bu bağlamda Karslı'ya (2004) göre, etik, birey davranışlarının, tutum ve değerlerinin toplumsal açıdan doğru-yanlış, güzel-çirkin, iyi-kötü olarak değerlendirilmesinde hangi ölçütlerin kullanıldığı ve bu ölçütlerin nasıl oluşturulduğu konuları ile ilgilenebilir. Dolayısıyla etiğin ilgi alanında olduğu konulardan biri de mesleki etikdir.

Meslek etik, doğrudan doğruya insanla ilgili mesleklerde uyulması gereken davranış kuralları olarak tanımlanabilir. Meslek etiğinin en önemli özelliği, aynı meslekte çalışan bireylerin bu davranış kurallarına uygun davranmalarının gerekli olmasıdır (Aydın, 2003). Bu bağlamda mesleki etik, aynı meslek mensuplarının birbirlerine ve hizmet ettikleri kişilere karşı davranışlarını düzenlemede önemli bir rol oynamaktadır. Bu noktada mesleki etik sadece meslek mensuplarının ilişkilerini değil aynı zamanda ürettikleri mal ve hizmetlerin standart ve niteliklerini de önemli ölçüde etkilemektedir (Kayıkçı & Uy-

gur, 2012). Hizmet sektöründe varlığını sürdüren önemli mesleklerden biri de öğretmenlik mesleğidir.

Öğretmenlik mesleği insan ilişkilerinin yoğun olarak yaşandığı ve ahlaki sorumlulukları bulunan etik bir meslektir (Şentürk, 2009). Meslek olma koşulları bakımından toplumdan topluma farklılık göstermesine rağmen öğretmenliğin bir meslek olduğu artık genel kabul görmektedir. Ayrıca meslek olma koşullarının gereğini yerine getirmesi bakımından, öğretmenlik mesleği giderek bütün toplumlar da önemli mesafeler kat etmiştir. Öğretmenlik bir meslektir ve onun diğer mesleklerden ayıran önemli farklarından birisi eğitim ve etik kavramları arasındaki ilişkide gizlidir. Bu bakımdan öğretmenlik mesleğinin, “tüm mesleklerin meslek adamını yetiştirmesi” bakımından diğer mesleklerden daha önemli ve farklı bir işlevi bulunmaktadır. Bu durum aynı zamanda onun kendine has özellikleri bağlamında bir mesleki etiğe sahip olmasını gerektirmektedir (Toprakçı, Bozpolat & Buldur, 2010).

Meslek etiği uğraş etiği ya da uygulamalı etik kapsamında ele alınarak, işlevsel bir alan yaratılmaya çalışılmış ve dünyada polislikten, öğretmenliğe; itfaiyecilikten hekimliğe kadar pek çok mesleğin etik ilkeleri belirlenmiştir (Aydın, 2011). İnsanoğlunun toplumda, sevgiyi, dostluğu, mutluluğu, özgürlüğü, barışı yaşaması ve oluşturması için etik ilkelere uyması gerekmektedir (Akbaba-Altun, 2003). Toplumda ve örgütlerde, etik sorunlarının artmasına paralel olarak, güçlü etik liderlere ve bir lider olması gereken öğretmenlerin etik değerlere uymasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır (Çelik, 2011). Öğretmenlik mesleğinin etik ilkelerini ise Aydın (2003) şu şekilde sıralamaktadır: Profesyonellik, hizmette sorumluluk, adalet, eşitlik, sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması, yolsuzluk yapmama, dürüstlük, doğruluk ve güven, tarafsızlık, mesleki bağlılık ve sürekli gelişme, saygı, kaynakların etkili kullanımı. Konuyla ilgili olarak “Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi” sonucunda ortaya çıkan proje kitabının editörlüğü Ekinci ve Öter (2010, 13-14) tarafından yapılmış ve meslek etiği kapsamında öğretmenlerden beklenen etik davranışlar detaylı olarak şöyle sıralanmıştır:

- a. *Dedikodudan uzak durmak,*
- b. *Resmiyete ve gizliliğe uymak,*
- c. *İnsan haklarına saygı duymak,*
- d. *Davranışlarında saygılı olmak,*
- e. *İnsanlara karşı kırıcı olmamak,*
- f. *Engelli haklarına saygı duymak,*
- g. *Sorumluluklarını yerine getirmek,*
- h. *Farklıklara karşı önyargısız olmak,*
- i. *Başkalarının fikirlerine değer vermek,*
- j. *Mesleki sırları kimseyle paylaşmamak,*
- k. *Davranışlarında tutarlı ve dürüst olmak,*

- l. Adil tutum ve davranışlara sahip olmak,*
- m. Her öğrencinin başarabileceğine inanmak,*
- n. Topluma karşı sorumluluk bilinci duymak,*
- o. Söz ve eylemlerinde tutarlı ve dürüst olmak,*
- p. Demokratik tutum ve davranışlara sahip olmak,*
- q. Çocuk haklarının korunması gerektiğine inanmak,*
- r. Yerel ve evrensel değerlerin gelişmesini desteklemek,*
- s. Deneyim ve bilgilerini meslek arkadaşları ile paylaşmak,*
- t. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yasal ve ahlaki sorumlulukları bilmek,*
- u. Toplumsal ve mesleki etik değerleri benimsemek ve bunlara uygun davranmak.*

Araştırmanın Önemi

Günümüzde üzerinde önemle durulan konulardan biri de meslek etiğidir ve meslek etiğine olan ilgi giderek artmaktadır. Çünkü bazı mesleklerde karşılaşılan etik sorunlar gün geçtikçe artmakta ya da artan sorunların farkına yeni yeni varılmaktadır (Tepe, 2000; Akt. Yılmaz & Altunkurt, 2009). Son zamanlarda yapılan araştırmaların öğretmen adaylarının (Gözütok, 1999; Karataş, 2013; Pelit & Güçer, 2006; Yılmaz & Altunkurt, 2009), okul yöneticilerinin (Baloğlu, Karadağ & Doğan, 2008; Erdoğan, 2012; Özdemir, Boydak Ozan & Yirci, 2013; Turhan & Çelik, 2011), eğitim denetmenlerinin (Dağlı & Akyıldız, 2009; Güler, 2010; Kartal ve diğ., 2011; Kayıkçı & Uygur, 2012; Taşar, 2011; Uğurlu, 2010) etik davranışları veya etik ilkelere uyma düzeyleri ile kamu örgütlerinde meslek etiği (Usta, 2012), medya ve kitle iletişim araçları açısından etik (Elma ve diğ. 2010; Erdoğan, 2006; Erzurumluoğlu, 2013; Güler, 2005; Karaca, Pekiyan & Güney, 2007) ile ölçek geliştirme (Tunca & Sağlam, 2013) üzerinde yoğunlaştığı ve alan yazında etik üzerine yapılan birçok araştırmanın var olduğu görülmektedir.

Genel değerlendirme yapıldığında araştırmaların örnekleminin okul yöneticisi, öğretmen ve öğretmen adayları ağırlıklı olduğu; bu örneklem gurubunun ölçekler aracılığıyla etik davranış sergileme ve etik ilkelere uyma bakımından daha çok kendi kendilerini değerlendirmeye yönelik sonuçlara ulaşıldığı; mesleki etik açısından çeşitli standartların oluşturulmaya çalışıldığı; mesleki etik üzerine ölçek geliştirildiği sonucuna varılmaktadır. Bu çalışma ile pratiği şekillendiren ve öğretmenlerin mesleki sorumluluk ile mesleki yerlerlik açısından etik ilkelere uyma düzeylerinin öğrenci algısına dayanarak tespit edilmesi, konuyla ilgili çalışma sayısının yetersizliği nedeniyle bu çalışmanın alandaki eksikliği gidermeye katkı sunması bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkını ortaya koymaktadır. Öte yandan Erdoğan ve Kurt (2012) yaptıkları bir çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak, mesleki etik değerlerin önemi konusunda öğretmenlerde farkındalık yaratılması ve bu değerlere bağlılık konusunda neler yapılabileceğine dönük araştırmalara yer verilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen bulguların özel bir öneme sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, ortaokul öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerini değerlendirmektir. Bu genel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Öğrencilerin algılarına göre;

- a. Mesleki sorumluluk açısından öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeyi nedir?
- b. Mesleki yeterlik açısından öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeyi nedir?
- c. Öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerinde cinsiyet açısından anlamlı bir fark var mıdır?
- d. Öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerinde akademik başarı açısından anlamlı bir fark var mıdır?
- e. Mesleki sorumluluk ve mesleki yeterlik değişkenleri arasındaki ilişkinin düzeyi, yönü ve anlamlılık düzeyi nedir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın genel ve alt amaçlarında yer alan soruların cevapları betimsel olarak ele alınmıştır. Dolayısıyla araştırma genel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınan bir örneklem üzerinde yapılan tarama çalışmalarıdır (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2012-2013 akademik yılı bahar döneminde Türkiye'nin İç Anadolu bölgesinde yer alan Konya ilinin merkez üç farklı ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada örnekleme yöntemi olarak "basit rastlansız (tesadüfi) örnekleme yöntemi" seçilmiştir. Bu yöntemin seçilme gerekçelerini, evrendeki her birimin örnekleme seçilmede eşit ve bağımsız ihtimalinin bulunması (Balcı, 2001), örnekleme giren bireylerin yerine başka bireyleri koymadan örneklemin seçilmesi (Aziz, 2008) ve evrendeki tüm bireylerin eşit seçilme şansını elde etmesi (Karasar, 2012) oluşturmuştur. Her ilçeden üç farklı okul üzere dokuz ortaokuldan seçilen araştırmanın örneklemini 418 öğrenci oluşturmaktadır. Cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin 219'u kız (%52.4) ve 199'u erkektir (%47.6). Akademik başarı değişkeni açısından ise bir önceki dönem itibarıyla öğrencilerin; 163'ünün (%39) zayıf dersinin olduğu, 76'sının (%18.2) zayıf dersinin olmadığı, 113'ünün (%27) teşekkür aldığı ve 66'sının (%15.8) ise takdir aldığı görülmektedir. Örnekleme yer alan öğrencilerin tamamı sekizinci sınıf düzeyinde ve devlet okullarında öğrenim görmektedir. Araştırma konusu ve amacı dikkate alındığında, mezun olma aşamasında olduğu için alt sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha düşük düzeyde not kaygısı taşımaları ve öğretmenleri daha iyi (fazla) tanıma-

ları düşüncesinden yola çıkılarak araştırmanın örneklemini sekizinci sınıf öğrencilerinden seçilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, Gündüz ve Coşkun (2012) tarafından geliştirilen “Öğrenci Algısına Göre Öğretmen Etik Değerler Ölçeği” ile elde edilmiştir. 1: Hiç (1.00-1.80); 2: Az (1.81-2.60); 3: Orta (2.61-3.40); 4: Çok (3.41-4.20); 5: Pek çok (4.21-5.00) olarak beşli likert türünde hazırlanan ölçek iki faktör ve 30 maddeden oluşmaktadır. KMO değeri .97 ölçeğin 19 maddeden oluşan mesleki sorumluluk alt boyutuna ait maddelerin faktör yükleri .35 ile .78 arasında, mesleki yeterlilik alt boyutuna ait maddelerin faktör yükleri ise .26 ile .72 arasında değişmektedir. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin fit değerlerinin kabul edilebilir bir uyum gösterdiğini ve uyum indeksi değerleri açısından modelin uyumlu olduğunu göstermektedir. İç tutarlık katsayısı olan Cronbach alfa güvenilirlik değeri mesleki sorumluluk boyutunda .94, mesleki yeterlilik boyutunda .86 ve ölçeğin genelinde ise .95’tir. Bu çalışmadan elde edilen veriler üzerinde yapılan analiz sonucunda ölçeğin iç tutarlık katsayısı olan Cronbach alfa güvenilirlik değeri mesleki sorumluluk boyutunda .93, mesleki yeterlilik boyutunda .89 ve ölçeğin genelinde ise .95’tir. Bu değerlere göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenilebilir.

Verilerin Çözümlemesi

Veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri (cinsiyet ve akademik başarı notu) sınıflama özelliği taşıdığından dolayı katılımcıların bu özelliklerini istatistiksel olarak ifade edebilmek için frekans ve yüzde teknikleri kullanılmıştır. Tavşancıl’a (2006) göre, bir ölçek sınıflama özelliği taşıyorsa elde edilen veriler frekans ve yüzde teknikleriyle çözümlenebilir. Eşit aralıklı ölçekte yer alan öğrencilerin algılarına göre öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerini değerlendirmek için aritmetik ortalama ve standart sapma teknikleri kullanılmıştır. Tavşancıl’ın da (2006) belirttiği gibi, eşit aralıklı ölçeklerden elde edilen veriler aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans teknikleriyle analiz edilebilir. Ortaya çıkan görüşler arasında cinsiyet değişkeni açısından katılımcı gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için “bağımsız gruplar t testi” tekniği kullanılmıştır. Ak (2006), Balcı (2001), Büyüköztürk (2007) ve Demirgil (2006) iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığını belirlemede “bağımsız örneklem t testi”nin kullanılabileceğini vurgulamaktadır. Bunların yanı sıra akademik başarı notu değişkeni açısından katılımcı gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (anova) yapılmıştır. Bu analiz sonucunda belirlenen farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için katılımcı grupları arasındaki .05’ten daha küçük görüş farklılıklarını tespit eden LSD testi kullanılmıştır. İlişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasında, bir faktöre ilişkin üç ya da daha çok ortalama puanın birbirinden anlamlı şekilde farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymada “tek yönlü varyans analizi”nin kullanılmasının uygun olduğunu vurgulanmaktadır (Antalyalı, 2006; Balcı, 2001; Büyüköztürk,

2007; Demirgil, 2006). Analizlerde gruplar arasındaki farkın anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Bağımlı değişkenler arasındaki korelasyonu belirlemek için korelasyon tekniklerinden biri olan Pearson korelasyon katsayısı dikkate alınmış ve basit korelasyon tekniği kullanılmıştır. Korelasyon, iki değişken arasındaki ilişkinin düzeyini, miktarını ve yönünü açıklamaktadır (Büyüköztürk, 2007). Pearson korelasyon katsayısı olan r değerlerinin yorumu şöyle yapılmıştır. $r=.00-.25$ çok zayıf, $r=.26-.49$ zayıf, $r=.50-.69$ orta, $r=.70-.89$ yüksek, $r=.90-1.00$ çok yüksek düzeyde ilişki vardır (Sungur, 2006).

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt amaçları dikkate alınarak elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgular ve bu bulgulara ilişkin genel yorumlar yer almaktadır. Ayrıca, öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine yönelik belirttikleri görüşlerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ve düzeyleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Etik Değerlere Uyma Düzeylerine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşlerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Faktörler		$\bar{X}$	SS
Mesleki Sorumluluk			
1	Öğretmenlerimiz hepimize eşit davranırlar.	3.064	1.198
2	Öğretmenlerimiz bizi olduğumuz gibi kabul ederler.	3.665	1.157
3	Öğretmenlerimiz, bizlere karşı adaletli davranırlar.	3.404	1.136
4	Öğretmenlerimiz bizlere eşit söz hakkı verirler.	3.394	1.201
5	Öğretmenlerimiz hoşgörülüdürler.	3.906	1.033
6	Öğretmenlerimiz bizimle yeterince ilgilenirler.	3.574	1.095
7	Öğretmenlerimiz dersi büyük bir zevkle işlerler.	3.538	1.120
8	Öğretmenlerimiz dersi amacına uygun olarak işlerler.	4.031	.989
9	Öğretmenlerimiz bize karşı kibar davranırlar.	3.581	1.137
10	Öğretmenlerimiz bize karşı sevecen davranırlar.	3.612	1.105
11	Öğretmenlerimiz saygıyı hak ederler.	4.107	1.055
12	Öğretmenlerimiz bizi mutlu etmek için elinden geleni yaparlar.	3.392	1.170
13	Öğretmenlerimiz kendimizi ifade etmemize fırsat verirler.	3.485	1.104
14	Öğretmenlerimiz bizim hata yapabileceğimizi kabul ederler.	3.552	1.200
15	Öğretmenlerimiz isteklerimizi bastırma yerine bizi anlamaya çalışırlar.	3.363	1.206
16	Öğretmenlerimiz bizi değil davranışlarımızı eleştirirler.	3.543	1.164
17	Öğretmenlerimiz haklı olduğumuz durumlarda bizi desteklerler.	3.823	1.176
18	Öğretmenlerimiz hata yaptığında bizden özür dilerler.	2.753	1.407
19	Öğretmenlerimiz konuşmalarında yargılayıcı değil, açıklayıcı dil kullanırlar	3.564	1.078
Genel		3.545	.745

Mesleki Yeterlilik		$\bar{X}$	SS
20	Öğretmenlerimiz sabırlıdırlar.	3.598	1.148
21	Her konuda öğretmenlerimize güveniriz.	3.696	1.177
22	Öğretmenlerimiz bize hep doğruları söylerler.	3.782	1.151
23	Öğretmenlerimiz sır tutarlar.	3.851	1.229
24	Öğretmenlerimiz belirlenen sınıf kurallarına uygun davranırlar.	3.842	1.145
25	Öğretmenlerimiz, bizlere sağlıklı ve güvenli bir ortam sağlarlar.	3.803	1.179
26	Öğretmenlerimiz, okul araç gereçlerini tasarruflu kullanırlar.	3.964	1.136
27	Öğretmenlerimiz çeşitli ihtiyaçlarımızı karşılamaya çalışırlar.	3.550	1.212
28	Öğretmenlerimiz mesleğini seyerek yapmaktadırlar.	3.806	1.200
29	Öğretmenlerimiz vaktinde derse girerler.	3.820	1.070
30	Öğretmenlerimiz bize ismimizle hitap ederler.	4.131	1.160
Genel		3.804	.803

1. Mesleki sorumluluk boyutuna ilişkin bulgular

Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin mesleki sorumluluk açısından etik değerlere uyma düzeylerine yönelik görüşlerinin aritmetik ortalama değerinin 3.545 olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgu, öğretmenlerin mesleki sorumluluk açısından oluşan etik değerlere “çok” uydıklarını ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, ortaya çıkan bulgu, öğrencilerin algılarına göre, öğretmenlerin etik açıdan mesleki sorumluluklarını yerine getirme düzeyinin orta düzeyin biraz üstünde bir seviyede olduğu görülmektedir. Dolayısıyla elde edilen bulgu, öğretmenlerin mesleki sorumluluk açısından kendilerinden beklenen etik değerlere uyma noktasında bazı eksikliklerinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan ilgili boyuta ilişkin öğrencilerin görüşlerinin standart sapma sonucu .745’tir. Bu bulgu, öğretmenlerin mesleki sorumluluk açısından kendilerinden beklenen etik değerlere uyma noktasında öğrencilerin görüşleri arasındaki görüş birliğinin yüksek derecede olduğunu göstermektedir.

2. Mesleki yeterlilik boyutuna ilişkin bulgular

Tablo 1’de yer aldığı üzere, öğrencilerin algılarına göre mesleki yeterlilik açısından öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine yönelik görüşlerin aritmetik ortalama değeri 3.804’tür. Elde edilen bulgu, öğrencilerin, mesleki yeterlilik açısından öğretmenlerin etik değerleri ortalamanın üzerinde taşıdıkları algısına sahip oldukları şeklinde ele alınabilir. Bu bulgu aynı zamanda, mesleki sorumluluk boyutunda olduğu gibi, mesleki yeterlilik boyutunda da yer alan etik değerleri taşıma veya bu etik değerlere sahip olma bakımından öğretmenlerde bazı eksikliklerinin olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca ilgili boyuta ilişkin görüşlerin standart sapma sonucu .803’tür. Bu bulgu, öğrencilerdeki algı birliğinin yüksek derecede olduğunu ve onların birbirlerini destekler nitelikte görüş belirttiklerini ortaya koymaktadır.

3. Cinsiyet değişkeni açısından öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin bulgular

Cinsiyet değişkeni açısından, öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin öğrencilerin algılarını ortaya koyan bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkeni Açısından, Öğretmenlerin Etik Değerlere Uyma Düzeylerine İlişkin Öğrencilerin Görüşlerinin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Faktörler	Kız (n=219; %52.4)		Erkek (n=199; %47.6)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS	t	p	F	p
Mesleki sorumluluk	3.542	.708	3.547	.785	-.066	.947	1.841	.176
Mesleki yeterlilik	3.913	.731	3.684	.862	2.935	.004*	7.125	.008

$p < .01$; $SD (DF): 416$

Tablo 2 incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından, öğretmenlerin mesleki sorumluluk bağlamında etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark [$p > .05$] olmadığı saptanmıştır. Elde edilen bulguya göre, hem kız hem de erkek öğrencilerin öğretmenlerin mesleki sorumluluk açısından etik değerlere benzer düzeyde uydıklarını algıladıkları söylenebilir. Ancak, öğretmenlerin mesleki yeterlilik bağlamında etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark [$p < .05$] tespit edilmiştir. Grupların aritmetik ortalama değerleri dikkate alındığında kız öğrencilerin ($\bar{X} = 3.913$), erkek öğrencilere göre ($\bar{X} = 3.684$), öğretmenlerin mesleki yeterlilik bağlamında etik değerlere daha fazla uydıkları veya bu değerleri daha yüksek düzeyde taşıdıkları algısına sahip oldukları görülmektedir.

4. Akademik başarı notu değişkeni açısından öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin bulgular

Akademik başarı notu değişkeni açısından, öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin öğrencilerin algılarını ortaya koyan bulgular Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3’ten de görüleceği üzere, akademik başarı notu değişkeni açısından, öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin öğrencilerin algılarının birbirine yakın ve paralel olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle elde edilen bulgu, öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin akademik başarı notu değişkenine göre öğrencilerin algıları arasında manidar düzeyde bir fark [$p > .05$] bulunmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. Akademik Başarı Notu Değişkeni Açısından, Öğretmenlerin Etik Değerlere Uyma Düzeylerine İlişkin Öğrencilerin Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Faktörler	Zayıf dersim vardı (n=163; %39)		Zayıf dersim yoktu (n=76; %18.2) 2		Teşekkür aldım (n=113; %27) 3		Takdir aldım (n=66; %15.8) 4		Homojenlik Testi	Anova		F O G	
	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS		Lev	p		F
Mesleki sorumluluk	3.502	.694	3.493	.751	3.581	.775	3.647	.809	.974	.405	.798	.496	-
Mesleki yeterlilik	3.735	.784	3.770	.823	3.854	.821	3.927	.796	.135	.939	1.102	.348	-

FOG: Fark Olan Gruplar, $p > .05$ SD(DF): 414

5. Mesleki sorumluluk ve mesleki yeterlik değişkenleri arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular

Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan mesleki sorumluluk ve mesleki yeterlik değişkenleri arasındaki ilişkinin düzeyini, yönünü ve anlamlılık derecesini gösteren bulgular Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Bağımlı Değişkenler Arasındaki Korelasyon Matrisi

Korelasyon Matrisi		Mesleki sorumluluk	Mesleki yeterlilik
Mesleki sorumluluk	r	-	.749
	p	-	.000**
Mesleki yeterlilik	r	.749	-
	p	.000**	-

$p < .01$ ** r: Korelasyon düzeyi p: Anlamlılık düzeyi

Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin mesleki sorumluluk ve mesleki yeterlilik değişkenleri arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki mevcuttur ($r = .749$ $p < .01$). Elde edilen bulgular genel olarak ele alındığında, öğretmenlerin mesleki sorumluluk ve mesleki yeterlilik açısından etik değerler uyma düzeyleri arasında “yüksek” düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin, mesle-

ki sorumluluk açısından etik değerlere yüksek düzeyde uyduklarında veya bu değerlere yüksek düzeyde sahip olduklarında, aynı zamanda mesleki yeterlik açısından da etik değerlere yüksek düzeyde uyduklarına veya bu değerlere yüksek düzeyde sahip olduklarına işaret etmektedir. Öte yandan bu yorumun tersi de elde edilen bulguların bir yorumu olarak kabul edilebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmanın birinci alt amacına ilişkin olarak, ortaokul öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin mesleki sorumluluk açısından etik değerlere orta düzeyin biraz üzerinde bir düzeyde uydukları ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, öğretmenlerin mesleki sorumluluk temelinde yer alan değerleri ortalamanın üzerinde benimsediklerini ve bu değerlere ortalamanın üzerinde sahip olduklarını göstermektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulardan, mesleki sorumluluk açısından; dersi amacına uygun işleme, hoşgörü olma ve öğrencileri oldukları gibi kabul etme etik değerlerini öğretmenlerin daha üst düzeyde taşıdıkları ve bu değerlere daha yüksek düzeyde uydukları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak öğrencilerin algılarına göre, hata yaptığında öğrencilerden özür dileme başta olmak üzere, öğrencilere eşit davranma ve eşit söz hakkı verme ile onları anlamaya çalışma ve mutlu etme bakımından öğretmenlerin mesleki sorumluluklarını en alt düzeyde yerine getirdikleri ve bu etik değerlere daha düşük düzeyde uydukları ortaya çıkmıştır.

Elde edilen bulgulardan hareketle, araştırmanın ikinci alt amacına ilişkin olarak öğrencilerin algılarına göre, öğretmenlerin mesleki yeterlilik açısından etik değerlere ortalamanın üzerinde bir seviyede uydukları tespit edilmiştir. Bu sonuç, öğretmenlerin mesleki sorumluluk boyutunda olduğu gibi mesleki yeterlilik boyutunda da yer alan değerleri ortalamanın üzerinde kabul ettiklerini, bu değerlere ortalamanın üzerinde sahip olduklarını ve uyduklarını resmetmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulardan, öğrencilerin algılarına göre mesleki yeterlilik açısından; öğrencilere isimle hitap etme, sır tutma, okul araç gereçlerini tasarruflu kullanma ve sınıf kurallarına uygun davranma etik değerlerine öğretmenlerin daha üst düzeyde uydukları tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerin algılarına göre, öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamaya çalışma, sabırlı olma ve güven verme etik değerleri bakımından öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin daha alt düzeyde olduğu ve öğretmenlerin bu değerlere daha düşük düzeyde uyduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Demografik değişkenler dikkate alındığında ve araştırmanın üçüncü alt amacına ilişkin elde edilen sonuca bakıldığında, cinsiyet değişkeni açısından, öğretmenlerin mesleki sorumluluk bağlamında etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Ancak öğretmenlerin mesleki yeterlilik bağlamında etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında ve kız öğrencilerin lehine bir anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Konuyla ilgili olarak yapı-

lan diğer araştırma sonuçları, bu sonucu destekler nitelik taşımaktadır. Gündüz ve Coşkun (2011) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları arasında, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, öğretmenlerin mesleki etik ilkelere daha yüksek düzeyde uydukları görüşünde oldukları yer almaktadır. Benzer sonuçlar, lise öğrencileri üzerinde yapılan araştırma sonuçlarından da elde edilmiştir. Nitekim Uğurlu (2008) ile Çelebi ve Akbağ (2012) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları arasında, kız ve erkek öğrencilerin, öğretmenlerinin etik davranışlarına ilişkin algılarında, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu algılara sahip oldukları, kız ve erkek öğrencilere arasında öğretmenlerinin etik davranışlara uyma düzeyleri bakımından kızların lehine farklılık görüldüğü yer almaktadır. Öte yandan Pelit ve Güçer'in (2006) öğretmen adayları üzerinde yürüttükleri çalışmada da, öğretmen adaylarının görüşlerine göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre etik davranışlara uyma konusunda daha hassas davrandıkları ortaya konulmuştur.

Araştırmanın dördüncü alt amacını ilgilendiren ve bu amaca yönelik elde edilen bulgulardan, hem mesleki sorumluluk hem de mesleki yeterlilik açısından öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerine ilişkin akademik başarı notu değişkenine göre öğrencilerin algıları arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark ortaya çıkmamıştır. Ancak öğrencilerin algıları arasında manidar düzeyde bir fark elde edilmese de, genel olarak akademik başarı düzeyi ile öğretmenlerin etik değerler uyma düzeyleri arasında doğru orantının olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, ilgili alt amaca ilişkin bulgulardan, akademik başarısı daha yüksek olan öğrenciler, öğretmenlerin etik değerlere daha yüksek düzeyde uyduklarını algıladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın son alt amacına ilişkin elde edilen bulgular, öğrencilerin algılarına göre öğretmenlerin mesleki sorumluluk ve mesleki yeterlilik açısından etik değerlere uyma düzeyleri arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın genel amacı dikkate alındığında ortaya çıkan sonuç şudur. Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeyleri ortalamanın üzerindedir. Bu seviye beşli likert derecelendirmenin dördüncü düzeyi olan “çok” seçeneğine karşılık gelmekte ve öğretmenlerin etik değerlere uyduklarını göstermektedir. Ancak bulguların aritmetik ortalama değerleri dikkate alındığında, öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeylerinin kendilerinden beklenen seviyenin altında olduğu ve bu konuda eksikliklerin bulunduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu sonuç, konuyla ilgili olarak yapılan diğer araştırma sonuçlarıyla örtüşmekte ve yapılan araştırmalar benzer sonuçları ortaya koymaktadır. Nitekim Gündüz ve Coşkun (2011) tarafından 2010-2011 akademik yılında Artvin merkez ilçesinde yer alan altı farklı okulda 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden öğrenci görüşlerine göre, öğretmenlerin mesleki etik değerlere uyma düzeylerini belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. İlgili çalışmanın sonucunda, öğrencilerin görüşlerine göre, öğretmenlerin mesleki etik ilkelere “çok” düzeyinde uydukları tespit edilmiştir. Örenel (2005) tarafından 515 ilköğretim ve orta öğretim öğrencisi üzerinde yapılan araştırmanın sonuçları arasında, öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun mesleki etik ilkelere uygun davranışlar sergiledikleri, ancak az da olsa bazı öğretmenlerin bu konuda istenilen düzeyde bir davranış göstermedikleri yer almaktadır. Bununla birlikte Helvacı

(2010), Toprakçı, Bozpolat ve Budur (2010) tarafından yapılan araştırmalardan da benzer sonuç elde edilmiş ve ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin mesleki etiğe tümüyle uygun davranışlar sergilemedikleri saptanmıştır.

Literatürde konuyla ilgili olarak, öğretmenler ve lise öğrencileri üzerinde yapılan ve benzer sonuç elde eden araştırmalar da yer almaktadır. Nitekim Uğurlu (2008) tarafından lise son sınıf öğrencilerinin öğretmenlerinin etik davranışlarına ilişkin algılarını ortaya koymak amacıyla bir çalışma yapılmıştır. İlgili çalışmanın sonucunda, genel olarak öğrencilerin, öğretmenlerin etik davranışları hakkında algılarının orta seviye yakın bir düzeyde ancak düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Çelebi ve Akbağ (2012) tarafından genel ve Anadolu liselerinde görev yapan 231 öğretmen üzerinde, öğretmenlerde etik davranışların belirlenmesi ve bu davranışların bazı değişkenler açısından farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Araştırma bulgularına dayanarak öğretmenlerin meslek etiği ile ilgili ilke ve davranışlara ortalamanın üzerinde bir düzeyde duyarlı oldukları tespit edilmiştir. Orta çıkan bu sonuçları, TED (2009) tarafından yapılan bir araştırma raporu da desteklemektedir. İlgili raporda, öğretmenlerin öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin tüm alanlarında bir yeterlik sorunu yaşadıkları ve bu konuda gelişmeye ihtiyaç duydukları tespiti yer almaktadır.

Konuyla ilgili yapılan hem mevcut araştırmanın hem de yukarıda sunulan araştırmaların bulguları bir arada değerlendirildiğinde, öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin iyi, ancak beklenen seviyenin altında olduğu ve mesleki etik ilkelere uyma konusunda öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir. Diğer ilkelere göre öğrencilerin algılarının daha düşük olduğu;

- Öğrencilere eşit davranmaları, onlara eşit söz hakkı tanımaları, onları anlamaya çalışmaları ve hata yaptıklarında hatalarını telafi etmeleri, mesleki sorumluluk açısından öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeyini ve öğrencilerin öğretmenlere karşı olan algı düzeyini yükseltebilir.
- Sabırlı olmaları, öğrencilere güvenmeleri ve öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamaları, mesleki yeterlilik açısından öğretmenlerin etik değerlere uyma düzeyini ve bu konuda özellikle erkek öğrencilerin öğretmenlere karşı olan algı düzeyini yükseltebilir.

KAYNAKÇA

- Ak, B. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Hipotез Testi* (ss. 63-69), Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Akbaba-Altun, S. (2001). *Örgüt sağlığı*, Ankara, Nobel Yayınevi.
- Antalyalı, Ö. L. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Varyans Analizi* (ss. 130-183), Ankara, Asil Yayın Dağ. Ltd. Şti.

- Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve öğretimde etik*, Ankara, Pegem Yayıncılık.
- Aydın, İ. (2011). *Öğretmenlik meslek etiği*, <http://inayetaaydin.blogspot.com/2011/09/ogretmenlik-meslek-etigi.html>, Erişim Tarihi: 02. 01. 2013.
- Aziz, A. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım
- Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Baloğlu, N., Karadağ, E., Doğan, A. E. (2008). İlköğretim okulu yöneticilerinin mesleki etik davranışları, *İş Ahlakı Dergisi*, 1(2), 7-26.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Çelebi, N., Akbağ, M. (2012). Genel liselerde çalışan öğretmenlerin etik davranışlarını belirlemeye yönelik bir araştırma, *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 425-441.
- Çelik, V. (2011). *Eğitimsel liderlik*, Ankara, Pegem Akademi.
- Dağlı, A., Akyıldız, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin görüşlerine göre ilköğretim öğretmenlerinin etik davranışları, *Dicle Üniv. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 27-38.
- Demirgil, H. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Parametrik Olmayan Hipotez Testleri* (ss. 83-112), Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Ekinci, A., Öter, Ö. M. (2010). *İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki ve özel alan yeterlikleri*, http://duabpo.dicle.edu.tr/oymgem/dosya/Ogretmen_Adaylari_i%C3%A7in_mizampaj.pdf, Erişim Tarihi: 11.09.2013.
- Elma, C., Kesten, A., Dicle, A. N. & Mercan Uzun, E. (2010). Türkiye’de medya okuryazarlığı eğitimi: Medyanın işleyişi ve etik ilkeler açısından bir değerlendirme, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1409-1458.
- Erdoğan, Ç. (2012). İlköğretim okul müdürlerinin davranışlarının etik ilkelere uygunluğu, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 503-518.
- Erdoğan, İ. (2006). Medya ve etik eleştirel bir giriş, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (23), 1-26.
- Erdoğan, M. Y. & Kurt, F. (2012). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 23-36.
- Erzurumluoğlu, B. (2013). Medyanın toplumda güvenilirliği ve medya etiğine uyum ilişkisi, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 121-136.
- Gözütok, F. D. (1999). Öğretmen adaylarının etik davranışları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1-2), 83-99.

- Güler, A. (2005). Medya etiği üzerine, *Polis Dergisi*, 11(13), 290-294.
- Güler, A. (2010). Eğitim denetiminde etik sorunsalı, *II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi*, 23-25 Haziran 2010, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Gündüz, Y., Coşkun, Z. S. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öğretmenlerinin mesleki etik ilkelerine uyma düzeyine ilişkin görüşleri, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 95-110.
- Gündüz, Y., Coşkun, Z. S. (2012). Öğrenci algısına göre öğretmen etik değerler ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 111-131.
- Helvacı, M. A. (2010). İlköğretim okulu yöneticilerinin etik liderlik davranışı gösterme düzeyleri, *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(1), 391-410
- Karaca, Y., Pekyaman, A. & Güney, H. (2007). Ebeveynlerin televizyon reklam içeriklerinin çocuklar üzerindeki etkilerini etik açıdan algılamalarına yönelik bir araştırma, *Sosyal Bilimler Dergisi*, IX (2), 233-250.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, A. (2013). İlköğretim öğretmen adayları için meslek etiğinin önemi, *Marmara Coğrafya Dergisi*, (28), 304-318.
- Karslı, M. D. (2004). *Yönetmelikliklik*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Kartal, E. S., Karaköse, T., Özdemir, T. Y. & Yirci, R. (2011). Öğretmen görüşlerine göre eğitim müfettişlerinin sahip olması gereken mesleki etik ilkeler, *III. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi*, 22-24 Haziran 2011, Mersin Üniversitesi Çiftlikköy Kampusu, Mersin.
- Kayıkçı, K., Uygur, Ö. (2012). İlköğretim okullarının denetiminde mesleki etik (Bir durum çalışması), *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(1), 65-94.
- Örenel, S. (2005). *Öğretmenlerin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarının ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin algılarıyla değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, T. Y., Boydak Ozan, M. & Yirci, R. (2013). Öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerine göre il/ilçe milli eğitim müdürlükleri yöneticilerinin etik liderlik davranışları, *International Journal of Social Science*, 6(3), 509-527.
- Pelit E., Güçer, E. (2006). Ticaret ve turizm meslek dersi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgi etik olmayan davranışlara ve öğretmenleri etik dışı davranışlara yönelten faktörlere ilişkin algılamaları, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi* (2), 95-119.
- Sungur, O. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Korelasyon Analizi* (ss. 113-127), Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

- Şentürk, C. (2009). Öğretmenlik mesleğinde etik, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 10(111), 25-29.
- Taşar, H. H. (2011). Özel okullarda çalışan öğretmenlerin görüşlerine göre eğitim müfettişlerin davranışlarının meslek etiği açısından incelenmesi, (Adıyaman örneği), *III. Uluslararası katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi*, 22-24 Haziran 2011, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*, Ankara, Nobel Yay.
- TDK. (2013). *Etik*, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5235a575322793.86522003, Erişim Tarihi: 10.09.2013.
- TED. (2009). *Öğretmen yeterlikleri: Özet raporu I*. <http://portal.ted.org.tr/yayinlar/OgretmenYeterlikKitapOzetrapor.pdf>, Erişim Tarihi: 10.01.2011.
- Toprakçı, E. Bozpolat, E. & Buldur, S. (2010). Öğretmen davranışlarının kamu mesleği etiği ilkelerine uygunluğu, *e-international journal of educational research*, 1(2), 35-50.
- Tunca, N., Sağlam, M. (2013). İlköğretim öğretmenlerine yönelik mesleki değerler ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 139-164.
- Turhan, M., Çelik, V. (2011). Okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının okullardaki sosyal adalet üzerindeki etkisi, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6(1), 438-452.
- Uğurlu, C. T. (2008). Lise son sınıf öğrencilerinin öğretmenlerinin etik davranışlara ilişkin algıları, *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 367-379.
- Uğurlu, C. T. (2010). Öğretmenlerin eğitim müfettişlerinin etik davranışlarına ilişkin görüşleri, *e-International Journal of Educational Research*, 1(2), 66-78.
- Usta, A. (2012). Kamu örgütlerinde meslek etiği ve çalışma ahlakı üzerine bir değerlendirme, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 403-421.
- Yılmaz, K., Altunkurt, Y. (2009). Öğretmen adaylarının mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri, *İş Ahlakı Dergisi*, 2(4), 71-88.